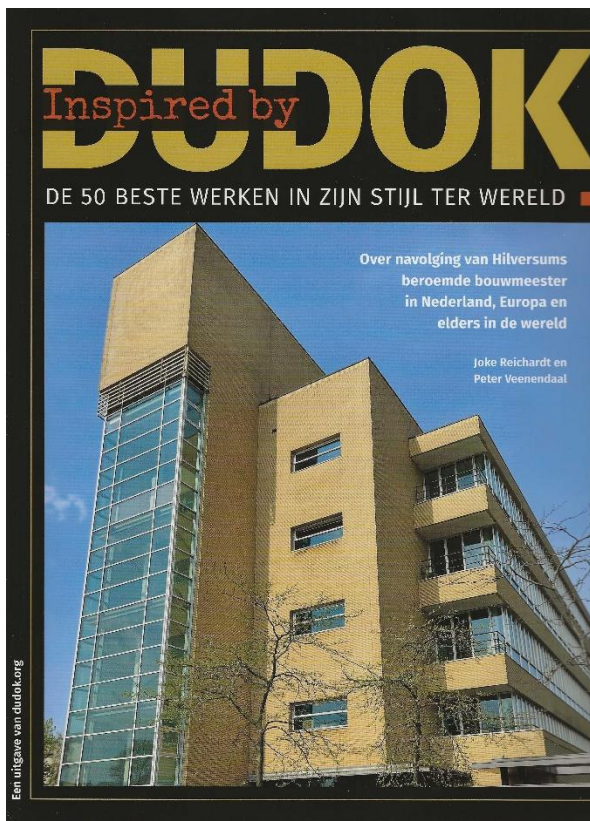

INSPIRED by DUDOK

De Nederlandse bouwmeester Willem Marinus Dudok (1884-1974) is één van de toonaangevende personen die een zeer grote internationale invloed hebben uitgeoefend op de Europese architectuur.

Hilversum werd in de jaren '20/'30 een "bedevaartsoord" voor architecten en opdrachtgevers. Eerst voor de vele nieuwe scholen ingeplant in een groene omgeving, en in de jaren dertig kwam daarbij een bezoek aan Dudok's meesterwerk, het Raadhuis. Een recente publicatie van Dudok.org met een overzicht van Dudok's invloed wereldwijd.

Terwijl de avant-garde pleit voor beton, glas en een doorgedreven transparantie, met alle technische problemen van dien, is zijn architectuur bepaald door baksteengebruik en expressieve composities van veeleer gesloten bouwvolumes.

In de eerste bijdrage "Dudok: het lichtend voorbeeld tot verkoopargument" worden een aantal recente projecten gepresenteerd waar Dudok's formele taal wordt ingezet om tot een compositie te komen, een aaneenschakeling van volumes. Het kantoorgebouw Lausanne in Zoetermeer van architect Hans Toornstra is een ode aan Dudok's Bijenkorf in Rotterdam, dit is ook de foto van de cover. Geurt & Schulze architecten

bouwden de basisschool Oase in Utrecht met een duidelijke knipoog naar Dudok. Het resultaat is zeer kwaliteitsvol en toont dat de erfenis van Dudok tot op heden een weerklank vindt. In het boek mooie voorbeelden uit Nederland gebouwd in de jaren '30 zoals het voormalig gymnasium in Amersfoort of een kantoorgebouw in Den Haag van Jan Wils uit 1933, een architect die betrokken was bij de oprichting van DE STIJL beweging. Architect Egbert Reitsma bouwde in 1935 een indrukwekkend sanatorium "Het Blauwe Paviljoen" in Zuidlaren.

De invloed van Dudok in België is zeer groot geweest. De hoofdredacteur P.L. Flouquet van het tijdschrift Bâtir stelde zelfs voor de Prix de Rome te vervangen in een Prix de Néerlande met een verplicht bezoek aan Nederland om de nieuwe architectuur te ontdekken en te bestuderen. De jonge Gentse architect Gaston Eysselinck (1907-1953) deed in 1927 en 1929 een studietrip naar het noorden wat direct impact had op zijn eerste projecten.

Maurice Vossaert

Een Hilversumse brandweertoren

De Vlaamse architect Maurice Vossaert (1890-1969) is echt een zoon van Oudenaarde. Hij is er geboren, heeft er gewoond, gewerkt en is er ook overleden. In Oudenaarde staat ook zijn beroemdste werk: een voormalige brandweerkazerne, ontworpen in 1936 en gebouwd in 1937. "Een fraai gebouw uit het interbellum, opgetrokken uit gele baksteen met gebruik van gewapend beton met alternerende volumes onder platte daken", zo meldt het Agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Het gebouw is nu een cultureel centrum onder de naam Brandweertoren, verwijzend naar de vroegere functie. Op het adres (Drocker 7), het pand staat er nog verspreid: goud bij als voorloper van een moderne en veel gestreepte brandweerkazerne die erachter is gebouwd. Vooral de toren is fraai. Deze diende als draagtoer voor de waterdalen.

Architectuurkenner Marc Dubois schreef in 1983 in Ons Erfgoed dat de asymmetrische torenbehandeling van Dudoks Raadhuis is terug te vinden in verschillende Vlaamse bouwwerken, waaronder de toren van deze brandweerkazerne. Ook de smalle, hoge ramen, de ineengesloten volumes en de entree met smalle pilaren vliegen vast doen denken aan de oorspronkelijke poorten van de stad. In de voorgrond zijn half dichtgevoerd en deels versierd door vensters. In 2009 is de brandweerkazerne aangewezen als bouwkundig erfgoed door de Vlaamse overheidorganisatie.

Vossaert heeft, naast de brandweerkazerne een bescheiden oeuvre in Oudenaarde en omgeving nagelaten, waaronder een aantal kerken, huizen, een villa en de restauratie van een kasteel. Over de architect zelf is weinig bekend. Hij was de zoon van architect Alphons Vossaert (1855-1936)

die in Oudenaarde en omgeving een zeer rijk oeuvre heeft achtergelaten, getuige de vele bouwwerken van deze architect: in de inventaris van het waardevolle erfgoed in Vlaanderen. Het bouwwerk was de familie Vossaert niet vreemd, want ook van neef Paul Vossaert (1926-2010) is een aantal werken te vinden in de inventaris Onroerend Erfgoed.

We weten niet of Maurice Vossaert het werk van Dudok persoonlijk heeft bezocht, maar het ontwerp van de brandweerkazerne laat zien dat hij goed op de hoogte was van de voorstelling van de Hilversumse Raadhuis. En zoals uit de vele inspiraties bij in Vlaanderen blijkt is de invloed van Dudok op de Vlaamse architectuur van het interbellum nauwelijks te overkillen.

In 1934 besloot de Belgische architectuurtijdschrift S&V een themanummer aan het Nederlandse baksteengebruik, met een overzicht van het gebruik van baksteen door de Amsterdamse Schoolarchitecten en door Dudok. Op de omslag prijkte een foto van het Hilversumse Raadhuis. In 1935 ging Dudok naar Brussel om een lezing te geven op het XIIe Nationaal Congres van de Belgische Architecten. L'waren, kortom, ook voor deze Oudenaardse architect voldoende mogelijkheden om geïnspireerd te raken door zijn Hilversumse collega. <

Brandweerkazerne, Oudenaarde (1936-1937)

67 BELGIË

Belangrijk om te vermelden is dat Dudoks Raadhuis in Hilversum en zijn project in Parijs reeds lang voor de bouw werden gepubliceerd in b.v. het tijdschrift Wendingen. De invloed komt niet enkel van een bezoek ter plaatse maar ook via publicaties. Een mooi voorbeeld is een hoekwoning in Gent van architect Jules Lippens waarin Dudok's project in Parijs valt af

te lezen, echter met een groot schaalverschil (pagina 52). Maar ook gebouwen van Marc Neerman, Maxime Brunfaut, Jean Roelant, Jozef De Bruycker, Maurice Vossaert, Eduard Van Steenbergen en Maurice De Wilde uit Vlaanderen zijn opgenomen in het boek. Ook voorbeelden uit Engeland werden opgenomen. Hét voorbeeld van Europees niveau is de Villa Cavrois in Croix nabij Rijsel van architect Robert Mallet-Stevens. Minder gekend maar zeker interessant is het stadhuis van Cachan ten zuiden van Parijs.

In het boek wordt ook de grote invloed van Dudok op gebied van de scholenbouw duidelijk. Het boek bevat voorbeelden van ver buiten Europa, tot in Australië.

Marc Dubois / April 2024

Inspired by Dudok

De 50 beste werken in zijn stijl ter wereld

Auteurs Joke Reichardt, Peter Veenendaal, 160 pagina's

ISBN 978-90-9037899-2

Uitgever Dudok.org, 2024

info@dudok.org

www.dudok.org